

# פרפראות פאר

## בין אמת לשקר נמצא הכסף

עמוד ב

### עמוד א מפתח ענינים בראשית תשע"ט

#### עמוד ח

אשה נקנית בכסף מרומז בכתוב ויסגר בשר תחתנה

כונת הנחש וטעותו עפ"י ביאור המהרש"א

#### עמוד ט

ביאור בדברי אדם הראשון שאמר אכלתי ואוכל עוד

#### עמוד י

ביאור הכתוב לאמותם יאמרו איה דגן

ביאור למה רק באתרוג נשאר טעם עצו ופריו שווים

ארורה האדמה בעבורך ביאור כוונת המילה בעבורך

#### עמוד יא

ביאור הכתוב בזעת אפיקך תאכל לחם כי הכונה אל התורה

מאדם הראשון למידים ענין אכילת שיריים מצדיקי אמת

ביאור בכתוב לא שעה, זו השעה של קודם התפלה

#### עמוד יב

מאברהם אבינו למידים כי השבת מכפר על ע"ז

מצא אשה מצא טוב בדרך צחות

תירוץ נאה על סתירה בין הכתובים

#### עמוד ב

בין אמת לשקר נמצא הכסף

נטל אמת והשליכו לארץ לפיכך תהיה האמת נעדרת בדרך צחות

גדול יום הגשמים כיום מתן תורה והמ"ד יותר ממ"ת האם חלוקים

#### עמוד ג

גדול יום הגשמים כיום שנבראו שמים וארץ

מאימתי מברכין על הגשמים משיצא חתן לקראת כלה ביאור

#### עמוד ד

למה נאמר זה היום תחילת מעשיך רק ביום הששי וביאור מעשה ידיך

קרוב קין והבל גרם לאיסור שעטנז ובציצית הותר

#### עמוד ה

כתיב כקול מים רבים וכתיב מקולות מים רבים

#### עמוד ו

ביאור בכפל הלשון בצלמו ובצלם אלקים בדרך המהר"ל והמהרש"א

#### עמוד ז

ביאור הברכה אשר יצר את האדם בצלמו, בצלם דמות תבניתו,

ביאור ולאדם לא מצא עזר כנגדו ע"ד מצא או מוצא בדרך צחות

ביאור הכתוב על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא

## בין אמת לשקר נמצא הכסף

**איתא במדרש** (בראשית רבה פר' ח' ס"ה), א"ר סימון, בשעה שבא הקב"ה לבראות את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים וחבורות חבורות, מהם אומרים אל יברא ומהם אומרים יברא, הה"ד (תהלים פ"ה) "חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו",

**חסד** אומר יברא שהוא גומל **חסדים**,

**אמת** אומר אל יברא שכולו **שקר**,

**צדק** אומר יברא שהוא עושה **צדקות**,

**שלום** אומר אל יברא דכוליה **קטטה**,

מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ, הה"ד (דניאל ח') ותשלך אמת ארצה, ע"כ,

### אמת בתוספת כסף בגימטריא שקר

**אמ"ת** בגימטריא,  $441 =$  כס"ף בגימטריא,  $160 =$  אמ"ת בצירוף כס"ף שווה  $600$ , וזה הגימטריא של **שק"ר**,

**מבואר**, שהכס"ף גורם לאמ"ת להגיע **לשקר**,

וכן צריך לומר להיפך, כאשר רוצה להתרחק מהשקר, ירחיק את הכסף וכך יגיע אל האמת, משום ששקר ללא כסף בגימטריא אמת

\* \* \* \* \*

## נטל אמת והשליכו לארץ לפיכך תהיה האמת נעדרת בדרך צחות

**אפשר לפרש בדרך צחות, הפסוק**, (ישעיה נ"ט ט"ו) "ותהי האמת נעדרת", עפ"י מה דאיתא במדרש (רבה בראשית פרשה ח' פסקה ה') שהבאנו לעיל, מה עשה הקב"ה, נטל האמת והשליכו לארץ, הה"ד (דניאל ח') "ותשלך אמת ארצה",

**לפי"ז האמת נמצאת בארץ**, אם כך שהאמת נמצאת בארץ, אז מי שרוצה לחפש אחרי האמת, צריך לעדור בארץ ולחפשנה, וזה הפירוש, ותהי האמת נעדרת, שצריך לעדור אחריה.

\* \* \* \* \*

## גדול יום הגשמים כיום מתן תורה והמ"ד יותר ממ"ת האם חלוקים

**איתא בגמרא** (תענית ז' ע"א) אמר רב יהודה, גדול יום הגשמים כיום שניתנה בו תורה, שנאמר (דברים פרק לב פסוק ב) "יערף כמטר לקחי", ואין לקח אלא תורה, שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו.

**רבא אמר**: יותר מיום שניתנה בו תורה, שנאמר יערף כמטר לקחי מי נתלה במי - הוי אומר: קטן נתלה בגדול.

**יש לשאול בדברי רב יהודה**, האומר ששקול יום מתן תורה כיום הגשמים ולמד ממה שנאמר "יערף כמטר לקחי", היה צריך לומר גדול יום שניתנה בו תורה, כיום הגשמים, כמאמר הכתוב כמטר לקחי, כלומר כמו המטר כך הוא לקחי,

**וכדאיתא במדרש** (ילקוט שמעוני תורה פרשת האזינו רמז תתקמב), "יערוף כמטר לקחי" אין לקחי אלא דברי תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם, כמטר מה מטר חיים לעולם אף דברי תורה חיים לעולם,

**וצ"ל** דמכח קושיא זו, בא רבא ואמר כי גדול יום הגשמים יותר מיום שניתנה תורה וקטן נתלה בגדול, ואז מובן הלשון כמטר לקחי, שקטן נתלה בגדול,

### בירור האם חלוקים רב יהודה ורבא

יש לברר, רבא שאומר גדול יום הגשמים יותר, האם הוא חולק על רב יהודה שאומר ששקולין הם,

**איתא בגמרא** (תענית ז' ע"א), אמר רבי אבהו, גדול יום הגשמים מתחיית המתים, דאילו תחיית המתים לצדיקים, ואילו גשמים - בין לצדיקים בין לרשעים. **ופליגא דרב יוסף**, דאמר רב יוסף, מתוך שהיא שקולה כתחיית המתים - קבעוה בתחיית המתים.

**המהרש"א מבאר**, שקולין הם, כשם שהתורה טובה לנפשות ה"נ המטר טובה לגופות,

**המהרש"א מבאר**, יותר מיום שניתנה, כמפורש לעיל שטובת הגשמים היא בין לצדיקים ובין לרשעים, אבל טובת התורה אינה אלא לצדיקים בלבד,

לדברי המהרש"א חלוקים הם

**לדברי המהרש"א שמבאר בשקולין**, שהתורה טובה **לנפשות**, והמטר לגופות, **וביותר**, מבאר כבדברי רבי אבהו, בין לצדיקים ובין לרשעים, ושם נאמר **זפליג על רב יוסף** ששקולין הם, וכך חולק רבא על רב יהודה,

ויש לומר שאינם חלוקים

**אך יש לומר** דרב יהודה ורבא אינם חלוקים דהכי יש לפרש, דרב יהודה מדבר על גשמים של כל השנה, וכמו שהתורה טובה לנפשות ה"נ המטר טובה לגופות,

**ורבא מדבר** על יום הגשמים כלומר **שמיני עצרת** שבו מיחדים תפילה על הגשמים, ומזכירים וזכותם של אברהם יצחק יעקב משה אהרון וי"ב שבטים, ומבקשים בזכותם בצדקם חן חשרת מים, ולוואי שנתפלל כך על הצלחה בתורה, ולפיכך יום הגשמים בתפילה **גדול יותר**,

\* \* \* \* \*

**גדול יום הגשמים כיום שנבראו שמים וארץ**

**כתיב** (בראשית א' א') "בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ", **מבואר**, כי ביום הראשון נבראו שמים וארץ,

**איתא בגמרא** (תענית ז' ע"ב) אמר רבי חמא ברבי חנינא, גדול יום הגשמים, כיום שנבראו שמים וארץ,

**המחלוקת נבראה ביום השני**

**איתא במדרש** (רבה, בראשית פרשה ד' פסקה ו') למה אין כתיב בשני כי טוב, רבי חנינא אומר, שבו נבראת מחלוקת, שנאמר ויהי מבדיל בין מים למים,

**איתא בגמרא**, (נדרים מ' ע"א) נהרא מכיפיה מתברך, **פירש הר"ן**, מכיפיה, מסלעו, כלומר, ממקורו הוא מתגדל, שאע"פ שאנו רואים **שכשהגשמים יורדין** נהרות מתרבים, עיקר רבויין ממקורן הוא,

כדאיתא בגמרא (תענית כ"ה ע"ב), אין לך כל טפח וטפח יורד מלמעלה שאין תהום עולה לקראתו טפחיים, **עכ"ל הר"ן**,

**איתא בגמרא** (תענית כ"ה ע"ב), תהום אל תהום קורא, (רש"י, מים עליונים ומים תחתונים), (מהרש"א, תהום עילאה ותהום תתאה כל אחד קורא לחבירו),

**מבואר א"כ**, שע"י הגשמים, מים תחתונים ומים עליונים שהיו במחלוקת, נעשים חבירים זע"ז,

**לפי"ז אפשר לפרש**, גדול יום הגשמים, **כיום שנבראו שמים וארץ**, דיום שנבראו בו שמים וארץ היה זה היום הראשון לבריאת העולם, ואז עוד לא היתה המחלוקת, רק ביום השני היתה המחלוקת,

**א"כ יום הגשמים**, המביאים שלום בין מים התחתונים והמים העליונים, כדאמרינן שכל אחד קורא לחבירו, הוא כמו היום הראשון, שעדיין לא היתה המחלוקת, וזהו, גדול יום הגשמים, **כיום הראשון שנבראו שמים וארץ**, ולא כיום השני שנבראה המחלוקת.

\* \* \* \* \*

**מאימתי מברכין על הגשמים משיצא חתן לקראת כלה ביאור**

**איתא בגמרא** (תענית ו' ע"ב), מאימתי מברכין על הגשמים - **משיצא חתן לקראת כלה**.

**פירש"י** שירדו כל כך שכשהטפה נופלת **יוצאה טיפה אחרת ובולטת כנגדה**,

**ואיתא בגמרא** (תענית ו' ע"ב), מיטרא בעלה דארעא הוא, שנאמר (ישעיהו נ"ה י') "כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב כי אם הרוה את הארץ והולידה והצמיחה".

**יש להקשות**, מכיון שהטיפה יוצאת מלמטה לקראת הגשם, שהוא בעלה דארעא, היה צריך לומר **משתצא כלה לקראת חתן**,

**יש לבאר משיצא חתן לקראת כלה דייקא**

**כתיב** (שמואל א' ו') "וכעסותה צרתה גם כעס בעבור הרעימה", **פירש"י** בעבור הרעימה שתתפלל,

**איתא במדרש** (ילקוט שמעוני שמואל א - פרק א - רמז עז), ר' תנחום בר אבא אמר היו יושבים לאכול והיה אלקנה נותן לכל אחד ואחד מבניו חלקו היתה פנינה מתכוננת להכעיס את חנה

## קרבן קין והבל גרם לאיסור שעטנז ובציצית הותר

**איתא בפרקי דרבי אליעזר** (פרק כ"א), והיה קין אוהב לעבד אדמה לזרע, והבל היה אוהב לרעות צאן, זה נותן ממלאכתו מאכל לזה וזה נותן ממלאכתו מאכל לזה.

**הגיע ליל יום טוב של פסח**, אמר להם אדם לבניו בליל זה עתידין ישראל להקריב קרבנות פסחים, הקריבו גם אתם לפני בוראכם.

**הביא קין מותר** מאכלו קליות **זרע פשתן**, והביא הבל מבכורות צאנו ומחלבהן **כבשים שלא נגזזו לצמר**. ונתעב מנחת קין ונרצית מנחת הבל, שנאמר (שם ד) וישע ה' אל הבל ואל מנחתו.

### טעם האיסור ללבישת שעטנז

**רבי יהושע בן קרחה אומר**, אמר הקדוש ברוך הוא אל יתערבו מנחת קין והבל לעולם, שמא חס ושלום יתערבו בארג בגד, שנאמר [דברים כב, יא] לא תלבש שעטנז וגו'. אפילו היא מרוכבת לא יעלה עליך, שנאמר [ויקרא יט, יט] ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך. **עכ"ל פרקי דר"א**, (עיי"ש ובמפרשים),

**איתא במדרש** (תנחומא פרשת בראשית סימן ט'), אמרו חז"ל בני ארבעים שנה היו קין והבל, ויבא קין מפרי האדמה מהו, מן מותר מאכלו, ורבנן אמרו **זרע פשתן היה**, והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן, **לפיכך נאסר צמר ופשתים** שנא' (דברים כב) לא תלבש שעטנז וגו' **ואמר הקדוש ברוך הוא אינו דין שיתערב מנחת החוטא עם מנחת זכאי לפיכך נאסר**, עכ"ל מדרש תנחומא,

### למה התירו כלאים בציצית

**יש לברר**, לפי מה שנאמר כי אמר הקב"ה אינו דין שיתערב מנחת החוטא עם מנחת זכאי לפיכך נאסר שעטנז,

**אם כן למה בציצית התירו כלאים**,

יש ליישב בדרך דרש שמצות ציצית כנגד קרבן פסח

**כתיב** (במדבר פרק ט"ו פסוק ל"ח), "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לזכרתם ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת",

והיתה אומרת לאלקנה תן לזה בני חלקו ולזה בני חלקו ולזה לא נתת חלקו, למה **בעבור הרעימה על אלקים**,

**אמר לה הקב"ה את מרעמת אותה עלי, חייך אין רעמים שאין אחריהם מטר ומיד אני פוקדה שנאמר כי פקד ה' את חנה**,

**מבואר**, שבשביל שיבוא המטר צריך קודם את התפילה כפי שהיה אצל חנה, **שהמטר בא אחרי שחנה התפללה לה**,

**לפי"ז יש לומר**, כי הטיפות שיוצאות מהארץ כלפי המטר הם הם **דמעותיה של הכלה בתפילתה**, כי בלי זה אין מטר, והפירוש **משיצא חתן לקראת כלה**, שהגשם יכול לבוא רק אחרי התפילות של הכלה, וזהו **משיצא חתן לקראת תפילות הכלה**.

\* \* \* \* \*

## למה נאמר זה היום תחילת מעשיך רק ביום הששי וביאור מעשה ידיך

**איתא בגמרא** (ראש השנה כ"ז ע"א), כמאן מצלינן האידנא זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, כמאן כרבי אליעזר, דאמר, בתשרי נברא העולם. ע"כ,

**כתב המהרש"א** (ראש השנה כ"ז ע"א ד"ה כמאן מצלינן האידנא), וכבר כתבנו דבפרקי דר"א (פרק ח') מפורש דתחלת הבריאה **ביום א' היה** בכ"ה באלול, **וביום ו' נברא אדם**, ועל שם זה נקרא ר"ה **תחלת מעשיך** שהאדם היה תכלית של כל הבריאה **וכאלו לא נברא שום דבר קודם בריאת אדם** ונקרא ר"ה תחלת מעשיך שהאדם הוא עיקר המעשים, עכ"ל,

**וכ"כ המהרש"א** (בראש השנה י" ע"ב ד"ה בתשרי נברא העולם), יצא לנו מאלו דברים כי לכך נקבע ראש השנה באחד בתשרי לפי שהעולם נברא בו **דהיינו האדם**,

**איתא בגמרא** (שבת ל"ב ע"ב), **כתיב** וחבל את מעשה ידיך, (קהלת ה' ה'). איזה הן **מעשה ידיו של אדם**, הוי אומר, **בניו ובנותיו של אדם**,

**יש לבאר**, למה **מעשה ידיו הם בניו ובנותיו של אדם**, וכי כל מה שעושה אין זה מעשה ידיו, אלא שזה **עיקר ותכלית הבריאה**.

\* \* \* \* \*

**כתב רש"י** (במדבר פרק ט"ו פסוק מ"א), **ומיסודו של רבי משה הדרשן העתקתי**,

**על כנפי בגדיהם** - כנגד (שמות יט, ד) ואשא אתכם על **כנפי נשרים**.

**על ארבע כנפות**, ולא בעלת שלש ולא בעלת חמש, כנגד **ארבע לשונות של גאולה** שנאמר במצרים (שמות ו, ו - ז) והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי,

**פתיל תכלת** - על שם שכול בכורות. תרגומו של שכול תכלא. ומכתם היתה בלילה וכן צבע התכלת דומה לצבע רקיע המשחיר לעת ערב.

**ושמונה חוטים שבה**, כנגד, **שמונה ימים** ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים,

#### והקשו, הרי היו שבעה ימים

**כתב המהר"ל** (גור אריה במדבר פרק טו פסוק מא), כנגד **שמונה יום** ששהו ישראל משיצאו ממצרים וכו'.

**הקשה הרא"ם**, דבפרשת בשלח (שמות יד, ה) כתב רש"י שהשירה אמרו ביום ז' [של פסח], לכך אנו קוראים את השירה ביום ז', וכאן פירש דהיתה השירה ביום ח',

**ואין זה קשיא**, דמתחלת היציאה עד שאמרו שירה ח' ימים, דחשיב זמן **התחלת היציאה מחצות י"ד**, שאז יצא מרשות מצרים **כיון ששחטו הפסח** (שמות יב, ו), **שהוא אלוהיהם, ולא היו רשאים לומר דבר להם**, זה נקרא **יציאה מרשותם**. אף על גב דהליכה ממש - גמר יציאתם ממצרים - היה ביום ט"ו (להלן לג, ג).

**וראיה שהוציאם מרשות מצרים ביום י"ד**, שהרי איסור חמץ מתחיל ביום ארבעה עשר מחצות ואילך (פסחים ד ע"ב), ואכילת מצה בליל חמשה עשר (שמות י"ב י"ח), אלא מפני שמתחיל היציאה מחצות יום ארבעה עשר,

**עכ"ל המהר"ל**, (וכן תירצו מפרשים רבים את דבריו הקשים של רש"י)

#### לא נמצא בכל התורה שמחשבה פוסלת כי אם בקרבן ובעבודה זרה

**כתיב**, (ויקרא י"ט ד'), "אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם אני ה'

אלוקיכם, **ביום זבחכם** יאכל וממחרת והנותר עד יום השלישי באש ישרף, ואם האכל יאכל ביום השלישי **פגול** הוא לא ירצה",

**כתב רש"י** (ויקרא י"ט ה') לא נאמרה פרשה זו אלא ללמד שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל **בתוך הזמן** וכו', עוד כתב רש"י (ויקרא י"ט ז') יצא הנשחט **במחשבת חוץ למקומו**,

#### ביאור הכלי יקר למה סמך פיגול ונותר לעבודה זרה

**כתב הכלי יקר**, ולא מצינו בכל התורה **שהמחשבה** פוסלת כמו **המעשה**, כי אם **בע"ז ובקרבן**, שאם **חישב** בשעת שחיטה לאוכלו חוץ לזמנו או חוץ למקומו פגול הוא לא ירצה,

**ע"כ סמך מצוות אל תפנו אל האלילים** המדברת בפנייה **שבלב**, אל מצות **וכי תזבחו זבח שלמים** לה' לרצונכם תזבחוהו, כי בכל התורה **דברים שבלב אינן דברים חוץ מב' אלו**, עכ"ל הכלי יקר,

#### בקרבן הראשון בעולם נרמז כי הקרבן ע"ש המחשבה

**עפ"י מה שנתבאר** כי הציצית הם כנגד הפסח, **ושמונה חוטים** משום קרבן הפסח שנעשה ביום י"ד,

**ועוד נאמר בפדר"א**, כי אדם הראשון אמר לבניו שיקריבו קרבן כנגד קרבן פסח שעתידין להקריב,

**לפי"ז אפשר לומר**, דמחשבתו של אדה"ר בוודאי לא היתה שקרבנם יביא לידי כך שיאסר שעטנו בגלל קרבנם כדאיתא בפדר"א ובמדרש תנחומא,

**ולפי שהקרבן תלוי במחשבה**, ומחשבתו של אדה"ר באומרו לבניו להקריב הקרבן הראשון בעולם הוא כנגד הפסח, והציצית הם כנגד הפסח,

**לפיכך התיירו כלאים** בציצית לומר לך שקרבן תלוי במחשבה, והאיסור של שעטנו לא היה במחשבתו של אדם הראשון.

\* \* \* \* \*

## כתיב כקול מים רבים וכתיב מקולות מים רבים

**כתיב** (תהלים צ"ג), **"מקולות מים רבים** אדירים משברי ים, **אדיר במרום ה'**, כלומר, כבודו ותוקפו, יותר מקול מים רבים,

**כתיב** (יחזקאל מ"ג ב'), והנה כבוד אלקי ישראל בא מדרך הקדים וקולו, **כקול מים רבים**, כלומר שקול ה' הוא כמו קול מים רבים, ולא יותר מקולות מים רבים, **א"כ נראים הכתובים סותרים זא"ז**,

### ביאור הכתוב מקולות מים עפ"י המדרש

**איתא במדרש** (רבה, בראשית פרשה ה' פסקה א') מתחלת ברייתו של עולם לא היה קלוסו של הקב"ה עולה אלא מן המים, הדא הוא דכתיב (תהלים צ"ג), **מקולות מים רבים** אדירים משברי ים, ומה היו אומרים אדיר במרום ה', אמר הקב"ה, מה אם אלו שאין להן לא פה ולא אמירה ולא דיבור והרי הן מקלסין אותי, כשאברא אדם על אחת כמה וכמה, ע"כ,

**לפי"ז נראה לבאר**, שהפירוש מקולות מים רבים, הוא, שקלוסו של הקב"ה היה עולה **מקולות המים**, לומר ששבחו של הקב"ה בא מן המים, **ואין הפירוש מקולות**, שהם יותר מהקולות של המים, ואין הדבר סותר את הפסוק שאומר **כקול מים רבים**.

\* \* \* \* \*

## ביאור בכפל הלשון בצלמו ובצלם אלקים בדרך המהר"ל והמהרש"א

**כתיב** (בראשית א' כ"ז) ויברא אלקים את האדם בצלמו, בצלם אלקים ברא אותו, זכר ונקבה ברא אותם,

**יש להבין** את כפל הלשון שאה"כ, ויברא אלקים את האדם **בצלמו**, ומבואר הדבר שהקב"ה ברא את האדם בצלם שלו, כלומר, בצלם אלקים, ולמה חזר ואמר, **בצלם אלקים ברא אותו**,

**רש"י פירש**, (לומר כי אין כאן כפל לשון) כי בצלמו, הוא הדפוס, הכונה, אל תבנית צורת האדם, שהיא הגלופה שבה יצר את האדם, ובצלם אלקים ברא אותו, הכונה, כי צורת התבנית היתה בצלם אלקים, ע"כ,

## ביאור בכפל הלשון בצלמו ובצלם אלקים ע"ד המהרש"א והמהר"ל

**איתא בגמרא** (סוטה ל"ח ע"ב), **כתיב** (דברים כ"א ז'), ידינו לא שפכו את הדם הזה, וכי על לבנו עלתה שזקני ב"ד שופכי דמים הם, אלא לא בא לידינו ופטרנוהו, לא בא לידינו ופטרנוהו בלא מזונות, לא ראינוהו והנחנוהו בלא לוייה, ע"כ, **אפשר לבאר הדברים** כפתור ופרח, על פי **דברי יסוד** שהניח המהר"ל בענין צלם האלקים שבאדם, שכתב בספר חידושי אגדות (ח"ב עמוד פ"ב),

### יסוד מוסד בדברי המהר"ל בעניין צלם אלקים שבאדם

**להבין הענין**, מה יתן לך ליווי של האדם עד למקום פלוני, לכך שלא יזיקוהו בהמשך הדרך,

**מבאר המהר"ל**, וזה לשונו (ח"ב עמוד פ"ב), יש לך לפרש גם כן, ענין הלוויה הזאת, הוא הכבוד שעושים לו, שאין דוחים אותו, רק מלוין אותו, וכאשר עושין לו כבוד זה לאדם שנברא **בצלם אלקים**, יש לו שמירה בדרך שאין פגעים שולטין בו, וכאשר אין מלוין כאילו הם שופכים דמו, אשר בצלם אלקים ברא את האדם, **והם מבזים את צלמו**, ומפני כך הוא מסתכן בדרך, כי השמירה בדרך הוא מצד האדם, דכתיב (בראשית ט' ב') ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ,

**וכאשר האדם בדרך**, צריך הוא אל זה ביותר, כי כאשר מכבדין את האדם, **כבוד זה אל צלם אלקים**, וכאשר הצלם האלקי נחשב, דבר זה עצמו שמירתו, כי **מלאכים מלוים את צלם האלקי הזה**, וכאשר אין מלוים אותו הרי כאילו מבזים את צלם האלקים, ובזה שופכין דמו, כי אצל שפיכת דם כתיב (בראשית ט' ב') כי בצלם אלקים עשה את האדם, שמוזה תראה כי שפיכת דם הוא אל צלם האלקים, עכ"ל.

**וכעין זה כתב המהרש"א** על הא דאיתא בגמרא (שבת קנ"א ע"ב) אמר רמי בר אבא אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה, שנאמר (תהלים מ"ט י"ג) אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו. **ופירש המהרש"א**, דאימת האדם על החיות היא מחמת הנשמה שבו שהיא **צלם אלקים**, וכיון שנדמה לו כבהמה ואין לו צלם אלקים, הרי הוא כשאר בהמה שהחיה שולטת בה. **עכ"ל המהרש"א**,

## ביאור ולאדם לא מצא עזר כנגדו ע"ד מצא או מוצא בדרך צחות

האשה שנתן הקב"ה לאדם הראשון לא היתה  
בבחינת "מצא", אלא בבחינת "מוצא"

**כתיב** (בראשית ב' כ'), "ולאדם לא מצא עזר כנגדו, ויפל ה' אלוקים תרדמה על האדם ויישן",

**איתא בגמרא** (ברכות ח'), במערבא כי נסיב אינש אתתא אמרי ליה הכי **מצא או מוצא**,

**מצא** דכתיב (משלי י"ח כ"ב) "מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה", **מוצא** דכתיב (קהלת ז' כ"ו) "ומוצא אני מר ממות".

**אפשר לבאר בזה** את הפסוק (בראשית ב' כ') ולאדם לא **מצא** עזר כנגדו, פירוש שהאשה שנתן לו הקב"ה לאדם הראשון, לא היתה לו לעזר בבחינת מצא אשה מצא טוב, אלא היתה **כנגדו**, בבחינת **מוצא** אני מר ממות, וזהו ולאדם לא **מצא**, עזר, אלא היתה כנגדו.

ואפשר עוד לבאר על פי זה,

**מה שהפיל ה' תרדמה על האדם**, ולכאורה הרי לא חסר לה' דרכים לעשות חפצו ליקח את הצלע, ולמה עשה כן בדרך זו של תרדמה. ויתכן שעשה כן כדי שלא יראה האדם קודם שישאנה ע"ד חייב אדם לראות קודם שישא אשה ויידע אדם כי לא זכה, ושהאשה תהיה כנגדו. (ואף שמעשה חוה שהחטיאתו בפועל היה רק לאחר מכן, מ"מ כבר היה בה הדבר בכח).

\* \* \* \* \*

## ביאור הכתוב על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא

למה נקט דהע"ה הלשון מצוא, ולא מצא  
או מוצא הנאמר באשה

**איתא בגמרא** (ברכות ח' ע"א), כתיב (תהלים ל"ב ו'), "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא", אמר רבי חנינא לעת **מצוא** זו אשה, שנאמר (משלי י"ח כ"ב) "מצא אשה מצא טוב". במערבא, כי נסיב אינש אתתא אמרי ליה הכי, מצא או מוצא, מצא, דכתיב מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', מוצא, דכתיב (קהלת ז' כ"ו) ומוצא אני מר ממות את האשה. ע"כ.

**מבואר הדבר**, שגם לאחר שכבר אין מלוין את האדם, אעפ"כ ע"י כך שכיבדתו, כבוד זה בונה ומחשיב את צלם האלוקים שבאדם, כי ח"ו כאשר מבזים את האדם, שופכים את דמו, ואז הוא נדמה כבהמה, שאין לו צלם אלוקים, ואז הוא ניזוק בדרך, ומאידך, שמירתו הוא ע"י צלם אלוקים שמלוין המלאכים, והוא בא רק ע"י הכבוד שמכבדין את האדם ע"י ליוויו,

בכך יש לבאר כפל הלשון שבפסוק

**לפי דברי המהר"ל והמהרש"א**, אין כאן כפל לשון כלל, דמה שאמר הכתוב, ויברא אלקים את האדם **בצלמו**, הם יסוד בריאת האדם שנברא **בצלם אלוקים**, אך, רצה הקב"ה לתת הכח באדם, כיצד יוכל לבנות את צלם האלוקים שבחבירו, וזאת ע"י הכבוד שמכבדו, או ח"ו להסיר ממנו את צלם האלוקים ע"י שמבזהו, וע"ז חזר הכתוב ואמר, **בצלם אלקים ברא אתו**, הכוונה אל האדם שיכול לברוא את צלם האלוקים שבחבירו,

ביאור בדרך הלצה

**אפש"ל**, ויברא אלקים את ה"אדום" בצלמו, ע"ד אזל סומקא ואתי חיוורא, שע"י שמבזהו אזל צלם האלוקים שב"אדום",

\* \* \* \* \*

## ביאור הברכה אשר יצר את האדם בצלמו, בצלם דמות תבניתו,

**לפי"ז** אפשר לפרש את הברכה שמברכים בשמחת נישואין, **אשר יצר את האדם בצלמו, בצלם דמות תבניתו**, והתקין לו ממנו בנין עדי עד. כי כאשר כל אחד מבני זוג יודע שהשני נברא בצלם, והוא מכבד את צלם האלקים שבו, וכביאור המהר"ל כי הכבוד הוא לצלם אלוקים שבאדם, ע"י ידיעה זו, בונים בנין עדי עד,

**וזה הפירוש**, והתקין לו ממנו דייקא, כלומר, מידיעה זו, שהשני נברא בצלם, והוא מכבדו, מזה יותקן בעז"ה **הבנין עדי עד**. וע"י כך עשה שיכולם לדור זכר ונקבה יחדיו, וזהו זכר ונקבה ברא אותם.

\* \* \* \* \*

## אשה נקנית בכסף מרומז בכתוב ויסגר בשר תחתנה

**כתיב** (בראשית ב' כ'), "ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר תחתנה", ויבן ה' אלוקים את הצלע אשר לקח מן האדם, לאשה, ויביאה אל האדם",

**איתא בגמרא**, (ברכות ס"א ע"א) ויבן ה' אלוקים את הצלע, וכו', וכדרכי אבהו דרבי אבהו רמי, כתיב זכר ונקבה **בראם**, וכתיב כי בצלם אלוקים עשה את **האדם**, הא כיצד, בתחלה עלה במחשבה לבראת **שנים** ולבסוף לא נברא אלא **אחד**,

**מבואר**, כי בתחילה ברא את הצלע מובנה אצל האדם, ומן הצלע הזה הוציא את האשה, ואמר הקב"ה להחזירם יחד,

**כמאמה"כ** (ב' כ"ד) על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו **לבשר אחד**,

הדרך להחזירם לעשותם אחד מרומז בפסוק  
שע"י כסף יכול לקנותה

**אפשר לומר**, כי כאן רמזה תורה, לקיחה **בכסף**, שהאשה נקנית **בכסף**, דהרי מן הצלע לקחה, וכאשר בא להחזירה, רמזה תורה, ויסגר **בשר**, תחתנה, והרמז במילה **תחתנה**, כלומר באותיות שמתחת האותיות **צל"ע**, הם האותיות **כס"ף**, ובכך רמזה תורה שכאשר בא לסגור שיהיו לבשר אחד יעשה זאת ע"י תחתנה, שהם האותיות **כס"ף**, שמתחת לצלע, וזהו שרמז בכתוב, ויקח אחת מצלעותיו, ויסגר, בשר, תחתנה.

\* \* \* \* \*

## כונת הנחש וטעותו עפ"י ביאור המהרש"א

**כתיב** (בראשית ג' ט"ו) "ואיבה אשית בינך ובין האשה"

**כתב רש"י** (בראשית ג' ט"ו) ואיבה אשית - אתה לא נתכוונת אלא שימות אדם כשיאכל הוא תחלה, ותשא את חוה,

**איתא בגמרא** (סוטה ט' ב'), הוא אמר אהרוג את אדם ואשא את חוה,

כונת הנחש לדברי רש"י

**ויש לשאול**, למה נתכוין דהע"ה בתפילתו, שאמר על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא, ולא בלשון **מצא** או **מוצא**, כלשון בנו החכם במשלי או בקהלת, ואז"ל כי באשה שייך הלשון **מצא** או **מוצא**,

### ההבדל שבין הלשונות מצא מוצא מצוא

**ולהבין ההבדל שבין הלשונות**, **מצא**, **מוצא**, **מצוא**, נראה לפרש ע"פ המבואר **בעקידת יצחק** פרשת בראשית (שער י"ב), **ובספר העקרים** (מאמר שלישי פרק ל"ה). וזה לשון ספר העקרים, ונאמר,

כי האהבה על ג' פנים, אם אהבת הטוב, ואם אהבת המועיל, ואם אהבת הערב.

### אהבת הטוב

הוא שיאהב האדם הדבר הנאהב מצד שהוא טוב גמור, מבלי שיתערב באהבה ההיא קבלת התועלת, ולא קבלת ערבות כלל, אבל יאהב **הטוב מצד מה שהוא טוב בלבד**.

### אהבת המועיל

הוא שיאהב הדבר הנאהב מצד **התועלת** שיקבל ממנו בלבד.

### אהבת הערב

הוא שיאהב הדבר הנאהב מצד הערבות המגיע לו ממנו, **לא בעבור שהוא טוב, ולא מועיל**, אלא שהוא **ערב בלבד**. עכ"ל בעל העיקרים.

**ולפי זה**, אפשר לבאר את תפילת דוד המלך שאמר על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת **מצוא**,

**דהנה הלשון מוצא**, הוא מר ממות, ועל זה ודאי לא יתפלל כל חסיד,

**והלשון מצא**, הוא טוב, כמ"ש מצא אשה מצא טוב, וממשמע שהוא טוב, הוא כולל את הטוב, המועיל, והערב, ועל זה גם לא יתפלל החסיד המתחסד עם קונו, משום שאינו חפץ בערב ובמועיל, ורצונו רק הטוב לשמים, **ולכן אמר דוד** על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת **מצוא**, כלומר בדרך **הממוצע**, שהוא מצוא, לא **מוצא** שהוא רע, ולא **מצא**, שיש בו המועיל, והערב, אלא **מצוא**, שהוא דרך ממוצע.

\* \* \* \* \*

## ביאור בדברי אדם הראשון שאמר אכלתי ואוכל עוד

**כתיב** (בראשית ג' י"ב) "ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ, ואוכל",

**איתא במדרש** (רבה בראשית פרשה י"ט פסקה י"ב), אמר ר' אבא בר כהנא, "אכלתי" אין כתיב כאן אלא "ואוכל", אכלתי ואוכל (עוד),

רבו עד מאוד הפירושים, בתשובה זו שאמר אדה"ר להשי"ת,

**איתא בגמרא**, (סנהדרין ל"ח ע"ב בסדר היום שנברא אדם הראשון), בשעה תשיעית, נצטווה שלא לאכול מן האילן, עשירית סרח, אחת עשרה נידון וכו' ע"כ, וזה היה היום השישי לבריאת העולם, ערב ראש השנה,

**איתא בגמרא**, ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב, כריח שדה של תפוחים,

**כתב המהרש"א** (תענית כ"ט ע"ב ד"ה כריח שדה של תפוחים), איתא במדרשות כי ריח ג"ע שנכנס עם יעקב היה מהבגדים, כדכתיב וירח את ריח בגדיו, שאלו הבגדים עמדו כבר בג"ע, כי של אדם הראשון היו,

**ובאו ליד נמרוד**, ואח"כ גזלן וחמדן עשו ממנו, שע"כ נקראו החמודות כדאמרינן במדרשות, וקצת יש סמך לדבריהם אלו מספר הזוהר, וז"ל ותרא האשה כי טוב העץ וגו' מה חמת אר"י ההוא אילנא הוה סליק ריחו, כד"א כריח שדה אשר ברכו ה' ובגין ההוא ריח דהוה סליק חמדת ליה למיכל מיניה, מבואר עפ"י

דברי חז"ל שהיה ריח של תפוחים שממנו אכל אדה"ר,

תיקון לחטא ע"י אכילת תפוח בליל ר"ה

**אפשר לומר**, כי כוונת אדה"ר שאמר אכלתי ואוכל עוד, היתה, כי **אכלתי** בחטא, ובכדי לתקן זאת, **אוכל עוד** בכל שנה בזה היום ובזו השעה, כדי לברך שנה טובה ומתוקה, ועי"ז לתקן החטא, (עי"ע במדרש המבואר שם בליקוטים, הסבר על דברי אדה"ר) וזה טעם נאה לאכילת תפוח בראש השנה.

**כתב המהרש"א** (סוטה ט' ב' ד"ה אהרוג אדם ואשא את חוה), שהוא נתכוון שימות אדם שיאכל הוא תחלה, וישא את חוה כו' עכ"ל רש"י בחומש,

**כתב המהרש"א**, והוא דחוק, דמן הכתוב משמע שהסית את חוה לאכול ממנו וא"כ גם היא תמות,

**והנראה בזה**, כי צווי השי"י לאדם שלא יאכל מעץ הדעת היה קודם שנבראת חוה ממנו,

**ומיהו גם חוה נצטווה באכילתה**, שהרי נענשה באכילתה, דבין למ"ד פרצוף היה בין למ"ד זנב, היתה היא חלק ממנו והחלק בכלל הכל, וכ"ה בילמדינו פ"א היה רבי אבא מהלך בדרך ונתלו לו עובד כוכבים כו' ע"ש,

הסייג שעשה אדה"ר יותר ממה שאמר לו הקב"ה

ואדם הראשון עשה סייג לדבריו יותר ממה שא"ל הקדוש ברוך הוא, ואמר לה, אלקים אמר לא תאכלו ממנו, ולא תגעו בו וגו'

העצה שנטל הנחש בלבו

**והנחש נטל עצה בלבו**, כיון שאת אדם לא אוכל להכשיל שהוא יודע האמת שלא נצטווה על הנגיעה אכשיל את חוה כו' כדאיתא באבות דרבי נתן (א' ה')

**והשתא הנחש היה סבור**, כיון דלא נבראת עדיין חוה בשעת הצווי לא נצטווה כלל כדעת העובד כוכבים ההוא שהיה מתלווה עם רבי אבא ואם כן אף אם תאכל ממנו לא תמות,

**אלא דלפי סברת אדם וחוה**, שהיו סבורים שגם חוה בכלל הצווי, אמר הנחש להטעות את האדם, שע"י שידחוף את חוה ולא תמות בנגיעה, תטעה חוה ותאכל ג"כ ממנו, **לפי סברתה שגם הנגיעה בכלל הציווי**,

**ואחר שתאכל האשה**, ולא תמות, (לדעת הנחש שהיא לא בכלל הציווי) הנה גם אדם יטעה לומר שאין ממש בציווי הקדוש ברוך הוא,

**דלפי סברתו** (של אדם) גם האשה בכלל הצווי והרי לא מתה ויאכל גם הוא ממנו, וימות, ואז אח"כ אשא את חוה שלא היתה בכלל הצווי, ודברים אלו ברורים הם, עכ"ל המהרש"א.

**יש ליישב**, מכיוון והתורה נכתבה לפני בריאת העולם, ושם נאמרה המצווה של ולקחתם לכם פרי עץ הדר, וזה האתרוג, דטעם עצו

## ביאור הכתוב לאמותם

### יאמרו איה דגן

#### לדעת האומרים עץ הדעת חיטה היתה

**כתיב** (בראשית ב' ט'), "ועץ הדעת טוב ורע",

**איתא בגמרא** (ברכות מ' ע"א, סנהדרין ע' ע"א), אילן שאכל ממנו אדם הראשון, רבי יהודה אומר חטה היתה, שאין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן,

**כתיב** (פרק ב' פסוק י"א), "בעטף עולל ויונק ברחבות קריה, לאמותם יאמרו איה דגן",

וכך פירשנו את הפסוק, לאמותם יאמרו, איה דגן, פירוש, אם אין דגן, איך יאמרו אמא, וזהו לאמותם יאמרו, איה דגן.

## ביאור למה רק באתרוג נשאר טעם

### עצו ופריו שווים

**כתיב** (בראשית א' י"א), "ויאמר אלקים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי וגו',

ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עשה פרי אשר זרעו בו למינהו וירא אלקים כי טוב",

#### ההבדל בין עץ פרי לעץ עושה פרי

**ופירש רש"י**, "עץ פרי" - שיהא טעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן אלא ותוצא הארץ וגו' "ועץ עושה פרי", ולא העץ פרי,

**איתא במדרש** (רבה בראשית פרשה ט"ו פסקה ז') מה היה אותו האילן שאכל ממנו אדם וחוה, רבי אבא דעכו אמר, **אתרוג** היה הה"ד (בראשית ג) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וגו', אמרת צא וראה איזהו אילן שעצו נאכל כפריו ואין את מוצא אלא **אתרוג**, מבואר שאתרוג היה טעם עצו ופריו שווה,

**וקשה לפירוש רש"י**, שאמר שהאדמה לא עשתה את צווי השי"ת, שיהיה טעם עצו ופריו שווה, ובאתרוג מצינו שטעם עצו ופריו שווה,

## ארורה האדמה בעבורך

### ביאור כוונת המילה בעבורך

**כתיב**, עץ פרי (בראשית א' י"א) וברש"י, שיהא טעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן אלא ותוצא הארץ וגו' ועץ עושה פרי, ולא העץ פרי,

**לפיכך** כשנתקלל אדם על עונו נפקדה גם היא (האדמה) על עונה ונתקללה, וזהו ארורה האדמה **בעבורך**, פירוש בשעה שנתקלל אדה"ר

**כתיב** (בראשית ג' י"ז), "ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר צויתך לאמר לא תאכל ממנו, ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חיך",

**והקשו המפרשים**, לפי כללי הלשון היה צ"ל **בגללך**, שבגלל, מציין הסבה המקדימה, אך **בעבורך**, אינו מציין את הסיבה הקודמת,

**ויש לפרש**, כי אין הכוונה **בעבורך**, שבגללך נענשה האדמה, אלא למה שפירש רש"י שחטא האדמה הוזכר כשנתקלל אדם על עונו ואז נפקדה גם היא על עונה וזהו בעבורך,

**כלומר**, שקללת האדם הביאה את קללת האדמה, וכמו שאמרה האדמה, לולא קללתך לא נתקללתי, וזהו הפירוש **בעבורך**,

#### ביאור המלבים שתהיה טרוד בצרכיך

**והמלבי"ם פירש**, ארורה האדמה **בעבורך**, **לצרכך**, שאחר שאכלת מעץ הדעת, אם תמצא מזונותיך בקל יוולדו בך בכל יום ציורי תאוה חדשים, וצריך שתהיה טרוד תמיד ועמל להוציא לחם, שעיי"כ לא ימשלו בך ציורי הקנאה והתאוה והכבוד, כי בעצבון תאכלנה, שתהיה עמל תמיד להשביע רעבונך, ולא תהיה

נפשך פנויה אל ציוריה הרעים. וזהו ארורה האדמה בעבורך, לצרכך. ודפח"ח.

\* \* \* \* \*

## ביאור הכתוב בזעת אפיך תאכל לחם כי הכונה אל התורה

**כתיב** (בראשית פרק ג' י"ט) "בזעת אפיך תאכל לחם",

**איתא במדרש**, כתיב, (דברים פרק ח פסוק ט') "ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה",

**כתב ברבנו בחיי** (דברים פרק ח פסוק ט'), לענין התורה והחכמה דיבר הכתוב, שכן היא נמשלת ללחם, שנאמר (משלי ט, ה) לכו לחמו בלחמי, לחמה של תורה, ע"כ, מבואר, **כי לחם היינו תורה**,

**איתא במדרש** (ילקוט שמעוני קהלת - פרק ב - רמז תתקסח), כתיב (קהלת ב' ט') "אף חכמתי עמדה לי" אמר רבי חנינא בר פפא, תורה שלמדתי באף נתקיימה לי,

### כך אפשר לפרש הפסוק,

"בזעת אפך", הכוונה לתורה שלמדתי באף, כדלעיל,

"תאכל לחם", זו לחמה של תורה, וזהו "בזעת אפיך תאכל לחם".

\* \* \* \* \*

## מאדם הראשון למידים עניין אכילת שיריים מצדיקי אמת

**איתא בגמרא**, (פסחים קי"ח ע"א), אמר רבי יהושע בן לוי, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאדם, וקוץ ודרדר תצמיח לך, זלגו עיניו דמעות, אמר לפניו, רבונו של עולם אני וחמורי נאכל באבוס אחד, כיון שאמר לו בזעת אפך תאכל לחם נתקררה דעתו, ע"כ,

**מבאר המהרש"א**, (פסחים קי"ח ע"א ד"ה, זלגו עיניו דמעות), שהיה סבור, כיון שמאכלו שוה כחמור ישתווה גם בדעתו כחמור, **כי המזונות עם החמור יולידו טבע חמורי**, ע"כ,

האוכל עם החמור יולידו בו טבע החמורי, ולכן זלגו עיניו דמעות,

**כתב בספר אוהב ישראל** - (פרשת משפטים), **כתיב** (שמות כ"ג כ"ה) "ועבדתם את ה' אלקיכם

וברך את לחמך ואת מימך והסרתי מחלה מקרבך",

**וכך כתב**, או יאמר, ע"ד שאחז"ל (פסחים ק"ב ע"ב), כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך עי"ש, היינו, לאשר היתה הברכה שורה בכל אשר לו. **לזה כל שנטל ממנו איזה דבר שכבר שרתה עליו ברכת ה' הוא ג"כ מתברך. וזש"ה** "ועבדתם את ה' אלקיכם" הבטיחנו הש"י וית', "וברך את לחמך גוי' והסירותי מחלה מקרבך".

**היינו**, שהש"י יברך לחמו ומימו של הצדיק העובד את ה' באמת, וכל מי שיאכל ויטעום אצלו כלום, ישלח לו השי"ת מבוקשו הצריך לו, כגון רפואה למי שצריך לרפואה, וכדומה שאר מבוקשים בגשמיות וברוחניות, כי"ר אמן, עכ"ל **האוהב ישראל**,

### עניין אכילת שיריים מהצדיק

**לפי זה אפשר לומר**, לפי מה שביאר המהרש"א שהבאנו לעיל, כי עיניו של אדם הראשון זלגו דמעות, מכיון שהאוכל ממאכלו של חמור תשתווה דעתו לדעת החמור כנ"ל,

**א"כ מבואר**, כמה כפולה ומכופלת מדה טובה מרובה ממדה רעה, לאמור, כי האוכל משיירי צדיק אמת, תתקרב דעתו לדעת הצדיק, וזה ענין

אכילת שיריים מצדיקים העובדים ה' באמת, כדברי קדוש ישראל, בעל אוהב ישראל.

\* \* \* \* \*

## ביאור בכתוב לא שעה, זו השעה של קודם התפלה

**כתיב** (בראשית ד' ה') "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה",

**איתא בגמרא** (ברכות ל"ב ע"ב), חסידים הראשונים היו שוהים שעה, תניא נמי הכי המתפלל צריך שישעה שעה אחת קודם תפלתו ושעה אחת אחר תפלתו, וזו היתה ההכנה לתפלה, שתתקבל לרצון לפניו ית',

**אפשר לומר**, כי אל קין ואל מנחתו לא שעה, פירוש, שהיתה חסרה לו השעה, כלומר

ההכנה להקרבת הקרבן, וזהו, לא שעה, שחסרה לו ההכנה.

\* \* \* \* \*

## תירוצ נאה על סתירה בין הכתובים

**כתיב** (בראשית ו' ה') "וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום, וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ, ויתעצב אל לבו, ויאמר ה' אמחה את האדם",

**כתיב** (בראשית ח' כ"א) "וירח ה' את ריח הניחח ויאמר ה' אל לבו לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעריו ולא אסף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי",

**וקשה**, כתיב וינחם ה', שניחם ה' שעשה את האדם בגלל שיצר מחשבות וכו', כי הוא מקשיב ליצר הרע,

**ומאותו הטעם עצמו אמר**, "לא אוסיף עוד לקלל", "כי יצר לב האדם

**ויש ליישב ע"י שינוי הלשון**, דבתחילה אמר, וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, ולכן אמחה את האדם,

**ולאחר המבול אמר** כי יצר לב האדם רע מנעריו, ולא אמר מחשבות לבו,

**וכך הוא פירוש הדבר** דכאשר מחשבות לבו הם רק רע, ר"ל דחושב מחשבות כל היום, איך לעשות רק רע, ומתכווין להכעיסו, ולכן התעצב אל לבו ואמר אמחה את האדם,

**אבל כאשר האדם נאנס ע"י יצרו**, כמ"ש כי יצר האדם רע מנעריו, אז אמר הקב"ה, ולא אסף עוד להכות את כל חי.

\* \* \* \* \*

## מאברהם אבינו למידים כי השבת מכפר על ע"ז

**כתיב** (בראשית ד' כ"ו), "ולשת גם הוא ילד בן ויקרא את שמו אנוש, אז הוחל לקרא בשם ה'",

**כתב רש"י** אז הוחל, לשון חולין, לקרא את שמות האדם ואת שמות העצבים, בשמו של הקב"ה, לעשותן אלילים ולקרותן אלהות,

**איתא בגמרא** (שבת קי"ח ע"ב) אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו, שנאמר (ישעיה נ"ו ב') "אשרי אנוש יעשה זאת וגו' שומר שבת מחללו" אל תקרי מחללו אלא מחול לו, ע"כ,

### אברהם אבינו היה חושש שמא יש בידו עון ע"ז

**איתא במדרש** (רבה בראשית פרשה ל"ט פסקה ח') **כתיב** (תהלים ק' ג') **לך טל ילדותך**, לפי שהיה אבינו אברהם מתפחד ואומר, תאמר שיש בידי עון, שהייתי עובד עבודת כוכבים כל השנים הללו א"ל **הקב"ה**, לך טל ילדותך מה טל זה פורח אף עונותיך פורחים,

**דורו של א"א** היו עובדים עבודה זרה של דור אנוש כמש"נ אז הוחל לקרוא, ועל זה אמר לו הקב"ה, לך טל ילדותך, **טל הרמז לל"ט מלאכות של שבת**, ועי"ז מחול לך.

\* \* \* \* \*

## מצא אשה מצא טוב בדרך צחות

**איתא במשנה** (מסכת אבות פרק ה), בן שמונה עשרה לחופה,

**אפשר לומר בדרך צחות**, במה שכתוב מצא אשה מצא טוב,

שאחר שמצא **טו"ב**, פירוש, אחר שמלאו 17 שנותיו של אדם, ובא ליי"ח אז ילך לחופה, וזהו מצא אשה, מכיון ומצא טוב שהם 17.

\* \* \* \* \*

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות

אל "מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161777, נייד 0527-616166

מייל [y0527616166@gmail.com](mailto:y0527616166@gmail.com)

